

Veelgeliefden,

we horen vandaag in de eerste lezing het bekende verhaal van Adam en Eva. Maar wat moeten we daar nog mee? Sinds het einde van de negentiende eeuw staan de eerste hoofdstukken van Genesis onder vuur. Dat komt vooral omdat men de heilige Schrift als een geschiedenisboek of zelfs als een biologieboek is gaan lezen. Dan moet het wel mis gaan, want de Schrift spreekt over een diepere en hogere waarheid, over Adam en vooral over onszelf.

Ieder die eerlijk in zijn hart kijkt, ziet dat wij ons hetzelfde als Adam gedragen. Adam laat ons de diepte van de mens, van elke mens zien. Laten we daarom maar eens kijken wat er met Adam en Eva gebeurde na de zondeval.

Hoe reageert God als Adam en Eva zondigen? Gaat Hij bliksems uit de hemel werpen? Verdelt Hij hen? Nee, in plaats daarvan gaat God op zoek. Adam en Eva verstoppen zich, en God gaat hen zoeken. Zo is Gods reactie, alle eeuwen door, ook bij ons. Hij zoekt ons, terwijl wij van Hem weglopen. God vroeg hen: "Waarom heb je dat gedaan?" Als Adam toen gezegd had: "Ik heb gezondigd", was alles nog goed gekomen, dan had God alles weer goed gemaakt. Maar hij sloot zijn hart voor de vergeving en antwoordde: "De vrouw heeft mij verleid". Niet ik heb het gedaan, maar het is de schuld van de vrouw. Ja, sterker nog: "de vrouw die Gij mij gegeven hebt". Eigenlijk is het Uw eigen schuld: had je me die vrouw maar niet moeten geven. Adam gaf God de schuld.

En Eva, hoe reageerde zij? De Kerkvaders zeggen dat het menselijke geslacht in Eva nog een tweede kans kreeg om alles goed te maken. Eva, waarom heb jij het gedaan? Maar ook zij sloot haar hart voor God en schoof de verantwoordelijkheid door: "De slang heeft me verleid." Ook zij durfde niet te zeggen: ik heb het gedaan; vergeef me, God.

Herkennen we hier iets van onszelf? Ook wij hebben steeds excuses, als we gezondigd hebben. Ook wij hebben de neiging om de anderen de schuld te geven, ja zelfs God, want het waren toch de omstandigheden waardoor ik zondigde. En zo blokkeren we de weg naar het herstel, naar de vergeving, naar de bekering.

God respecteert de vrijheid van de mens. Door de weigering van Adam en Eva om vergeving te vragen en te ontvangen, staat God als het ware machteloos. Dat is wat Jezus in het Evangelie bedoelt met 'de zonde tegen de Heilige Geest', die niet vergeven kan worden. God wil wel, maar de mens blokkeert de vergeving door de afwijzing van de Geest. Hij wil vergeven, maar niet dwingen. Hij respecteert de menselijke vrijheid en nodigt uit. Als Adam en Eva niet willen, staat Hij machteloos, en moeten ze zelf de gevolgen van hun daad dragen: buiten het paradijs en in pijn en lijden, want alleen zo kunnen ze misschien nog tot inkeer komen.

De oorsprong van het kwaad en het lijden ligt niet bij God maar bij de schepselen: engelen en mensen. God laat toe dat de mens zondigt. Hij laat toe dat het kwaad ontstaat. En wel omdat Hij de vrijheid van de mens

respecteert. Als God deze vrijheid zou aantasten, zou er geen plaats meer zijn voor de liefde tussen God en de mens. De liefde zou afgedwongen zijn en afgedwongen liefde is geen liefde.

Adam en Eva moesten het paradijs uit om te de gevolgen van hun eigen daden te dragen. Adam moest *in het zweet van uw aanschijn zijn brood verdienen*. En Eva kreeg te horen: *De lasten van uw zwangerschap zal ik verzwaren. In smart zult gij kinderen baren*. En er was nog een derde gevolg van de erfzonde waarmee de vrouw getroffen werd: *Gij zult naar uw man verlangen en hij zal over u heersen*. De man zal heersen over de vrouw en de begeerte van de vrouw gaat uit naar de man. Mystérieuze woorden. Waarom is het het gevolg van de zonde dat de één over de ander heerst? En waarom de man over de vrouw? Het was Gods plan dat de schepping in de mens haar voltooiing zou vinden. Binnen de schepping is de mens het laatste geschapen. Maar binnen het menselijk geslacht werd de vrouw de afsluiting. De schepping gaat van eenvoudig naar meer complex. Welnu, de vrouw bezit een grotere eenheid tussen lichaam, gevoel en geest dan de man. Pas in de vrouw vindt de schepping haar voltooiing. En wel in het bijzonder in één vrouw: de Maagd Maria.

Misschien kunnen we daaruit begrijpen waarom in de Apocalyps en in Genesis de aanval op de vrouw gedaan wordt. In het paradijs richt de slang zich tot Eva. Waarom? Omdat zij het zwakste is? Is dat juist? Als Adam de sterkere is, waarom liet hij zich dan toch verleiden? Blijkbaar was hij de zwakkere! De slang wist dat als Eva gevallen was, Adam zou volgen. Maar als hij met Adam begonnen was, zou hij dan niet ook nog eens Eva moeten verleiden? Want niet Adam maar Eva was de voltooiing, de top van de schepping. Pas vanuit dit zicht worden ook die mysterieuze woorden van het heersen over de vrouw door de man begrijpelijk. De vrouw wordt door de zondeval in haar hoogste waardigheid getroffen: haar vruchtbaarheid en haar dienende voorrang. In plaats van dat de heersende dient, gaat de dienaar heersen. De man gaat iets doen wat hij niet goed kan: heersen. Als de vrouw heerst, is dat dienen; als de man heerst, wordt het overheersen, de baas spelen. En we weten uit de geschiedenis wat daar de gevolgen van zijn! Man en vrouw gaan tegenover elkaar staan, gaan concurreren en de spierkracht, waarmee hij in het zweet des aanschijns zijn brood moet verdienen, krijgt de overhand. Maar zo was het niet bedoeld 'in den beginne'. Willen we terugkeren naar de mens van 'in den beginne' om zo meer mens te worden, dan moeten we terug naar de voorrang van de dienende zorg: wie van u de grootste wil zijn, moet dienaar van allen worden. Jezus heeft ons dat voorgeleefd. Zo was het "in den beginne" en zo mogen wij de nieuwe Adam, Jezus, navolgen.